

Downloaded via the EU tax law app / web

62019CJ0801

WYROK TRYBUNA?U (ósma izba)

z dnia 17 grudnia 2020 r. (*1)

Odes?anie prejudycjalne – Podatek od warto?ci dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Zwolnienia – Artyku? 135 ust. 1 lit. b) i d) – Poj?cia „udzielania kredytów” i „innych zbywalnych instrumentów finansowych” – Transakcje z?o?one – ?wiadczenie g?ówne – Udost?pnianie ?rodków pieni??nych za op?at? – Przeniesienie weksla na spó?k? faktoringow?, a otrzymanej kwoty pieni??nej na wystawc? weksla

W sprawie C?801/19

maj?cej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z?o?ony przez Upravni sud u Zagrebu (s?d administracyjny w Zagrzebiu, Chorwacja) postanowieniem z dnia 15 pa?dziernika 2019 r., które wp?yn??o do Trybuna?u w dniu 31 pa?dziernika 2019 r., w post?powaniu:

FRANCK d.d., Zagreb

przeciwko

Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak,

TRYBUNA? (ósma izba),

w sk?adzie: N. Wahl, prezes izby, A. Kumin i F. Biltgen (sprawozdawca), s?dziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: M. Longar, administrator,

uwzgl?dniaj?c pisemny etap post?powania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 17 wrze?nia 2020 r.,

rozwa?ywszy uwagi, które przedstawili:

–

w imieniu FRANCK d.d., Zagreb – V. A. Batarelo, I. Dvojkovi?, L. W. Vuchetich, T. Sadri?, M. K. Boha?ek, I. B. Pav?i?, F. Kralji?kovi? i M. Opa?ak, odvjetnici,

–

w imieniu Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak – N. Biloglav, D. Štimac i K. Tudek, w charakterze pe?nomocników,

–

w imieniu rz?du chorwackiego – G. Vidovi? Mesarek, M. Greguri? i B. Domitrovi?, w charakterze pe?nomocników,

–

w imieniu Komisji Europejskiej – M. Mataija, A. Armenia i N. Gossement, w charakterze pełnomocników,

podjęwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii, wydaje następujący

Wyrok

1

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT”).

2

Wniosek ten złożono w ramach sporu pomiędzy spółką FRANCK d.d., Zagreb (zwaną dalej „Franck”) a Ministarstvo financija Republike Hrvatske, Samostalni sektor za drugostupanjski upravni postupak (ministerstwem finansów Republiki Chorwacji, samodzielnym referatem ds. odwoławczego postępowania administracyjnego, zwanym dalej „ministerstwem finansów”) w przedmiocie ustalenia podatku od wartości dodanej (VAT) należnego z tytułu opłaty pobieranej przez Franck w zamian za udostępnianie spółce Konzum d.d. środków pieniężnych otrzymywanych od spółek faktoringowych posiadających weksle wystawione przez Konzum, których spółką poręczyciela Franck.

Ramy prawne

Prawo Unii

3

Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy VAT stanowi:

„Opodatkowaniu VAT podlegają następujące transakcje:

a)

odpłatna dostawa towarów na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]

c)

odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]”.

4

Artyku? 9 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„»Podatnikiem« jest ka?da osoba prowadz?ca samodzielnie w dowolnym miejscu jak?kolwiek dzia?alno?? gospodarcz?, bez wzgl?du na cel czy te? rezultaty takiej dzia?alno?ci.

»Dzia?alno?? gospodarcza« obejmuje wszelk? dzia?alno?? producentów, handlowców lub us?ugodawców, w??cznie z górnictwem, dzia?alno?ci? rolnicz? i wykonywaniem wolnych zawodów lub uznanych za takie. Za dzia?alno?? gospodarcz? uznaje si? w szczególno?ci wykorzystywanie, w sposób ci?g?y, maj?tku rzeczowego lub warto?ci niematerialnych w celu uzyskania z tego tytu?u dochodu”.

5

Zgodnie z art. 135 ust. 1 wspomnianej dyrektywy:

„Pa?stwa cz?onkowskie zwalniaj? nast?puj?ce transakcje:

[...]

b)

udzielanie kredytów i po?rednictwo kredytowe oraz zarz?dzanie kredytami przez kredytodawc?;

[...]

d)

transakcje, ??cznie z po?rednictwem, dotycz?ce rachunków depozytowych, rachunków bie??cych, p?atno?ci, przelewów, d?ugów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, z wy??czeniem windykacji nale?no?ci;

[...]”.

Prawo chorwackie

6

Artyku? 40 ust. 1 Zakon o porezu na dodanu vrijednost (ustawy o podatku od warto?ci dodanej) z dnia 17 czerwca 2013 r. (Narodne novine, br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14 i 115/16, zwanej dalej „ustaw? o VAT”) stanowi:

„Zwalnia si? z VAT:

[...]

b)

udzielanie kredytów i po?yczek, w tym po?rednictwo w zawieraniu takich transakcji, oraz zarz?dzanie kredytami i po?yczkami, je?eli osoba udzielaj?ca ich zajmuje si? tym;

[...]

d)

transakcje, ??cznie z po?rednictwem, w dziedzinie rachunków oszcz?dno?ciowych, bie??cych lub

przelewowych, p?atno?ci, przelewów, d?ugów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, z wy??czeniem windykacji nale?no?ci;

[...].”

Post?powanie g?ówne i pytania prejudycjalne

7

Franck – spółka handlowa, której dzia?alno?? polega na przetwórstwie herbaty i kawy – w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 marca 2017 r. udost?pnia?a ?rodki pieni??ne na rzecz Konzum, sieci sprzeda?y detalicznej, zawieraj?c z ni? jednocze?nie trzy rodzaje umów.

8

Po pierwsze, na podstawie umowy zwanej „umow? po?yczki” Konzum, okre?lona jako po?yczkodawca, wystawia?a weksel na rzecz Franck, okre?lonej jako po?yczkobiorca, która zobowi?zywa?a si? do przekazania jej w gotówce kwoty wskazanej na tym wekslu.

9

Po drugie, zgodnie z umow? zwan? „umow? cesji wierzytelno?ci zabezpieczonych wekslem”, której sygnatariuszami by?y Franck, Konzum i spółka faktoringowa, Franck przekazywa?a ten weksel wspomnianej spółce, która poprzez transakcj? zakwalifikowan? jako „odwrócony faktoring” wyp?aca?a na rzecz Franck 95–100% kwoty, na któr? opiewa? weksel, za? Franck przelewa?a t? kwot? na rachunek Konzum, dzia?aj?c jednocze?nie jako por?czyciel jej sp?aty w terminie wymagalno?ci tego weksla.

10

Po trzecie, w umowie zwanej „porozumieniem o wspó?pracy handlowej” Konzum zobowi?zywa?a si? do zwrotu Franck odsetek i kosztów, za które spółka faktoringowa wystawi jej faktury, oraz do uiszczenia na rzecz Franck op?aty w wysoko?ci 1% kwoty wskazanej na wekslu.

11

Podczas kontroli w?a?ciwy organ podatkowy stwierdzi?, ?e wspomnian? op?at? zafakturowano bez VAT. Uznawszy, ?e owa op?ata nie jest zwolniona z VAT, organ ten stwierdzi?, i? w latach 2013–2017 niedop?ata zadeklarowanego VAT wynios?a 15060808,80 kun chorwackich (HRK) (oko?o 2 mln EUR), i naliczy? odsetki za zw?ok?. Decyzj? z dnia 28 lipca 2018 r. ministerstwo finansów oddali?o odwo?anie od tej decyzji podatkowej wniesione przez Franck.

12

Upravni sud u Zagrebu (s?d administracyjny w Zagrzebiu, Chorwacja), rozpatruj?cy skarg? na rzeczon? decyzj?, podnosi, ?e Franck twierdzi, i? ?wiadczy?a ona w istocie na rzecz Konzum us?ug? polegaj?c? na udzieleniu po?yczki, która jest zwolniona z VAT na podstawie art. 40 ust. 1 lit. b) ustawy o VAT. Ponadto w zakresie, w jakim weksle wystawione przez Konzum stanowi?y zbywalne instrumenty finansowe w rozumieniu ust. 1 lit. d), us?uga ?wiadczona przez Franck jest zwolniona równie? na podstawie tego przepisu.

13

Zdaniem tego s?du ministerstwo finansów uwa?a natomiast, ?e op?ata otrzymywana przez

Franck stanowi?a wynagrodzenie za us?ug? odzyskania wierzytelno?ci, w odniesieniu do której Franck dzia?a? jako po?rednik pomi?dzy spółkami faktoringowymi a Konzum, poniewa? taka us?uga nie jest zwolniona z VAT zgodnie z art. 40 ust. 1 lit. d) ustawy o VAT. Ministerstwo finansów uwa?a zatem, ?e mi?dzy Franck a Konzum brak by?o stosunku opartego na umowie po?yczki, a omawianych transakcji nie mo?na te? uzna? za „faktoring” mi?dzy nimi, poniewa? weksli nie wystawiano na podstawie dostawy towarów lub ?wiadczenia us?ug przez Franck.

14

W tych okoliczno?ciach Upravni sud u Zagrebu (s?d administracyjny w Zagrzebiu) postanowi? zawiesi? post?powanie i zwróci? si? do Trybuna?u z nast?puj?cymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1)

Czy us?uga udost?pniania ?rodków pieni?nych przez stron? skar??c?, nieb?d?c? instytucj? finansow?, za pobraniem jednorazowej op?aty w wysoko?ci 1% danej kwoty mo?e by? uznana za »udzielanie kredytów i po?rednictwo kredytowe oraz zarz?dzanie kredytami przez kredytodawc?« w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] b) dyrektywy VAT, pomimo faktu, ?e strona skar??ca nie jest w umowie formalnie wymieniona jako po?yzkodawca?

2)

Czy weksel, czyli papier warto?ciowy zawieraj?cy zobowi?zanie wystawcy do wyp?acenia okre?lonej kwoty pieni?nej osobie, która jest wskazana jako wierzyciel w danym papierze warto?ciowym, lub osobie, która naby?a pó?niej ten papier warto?ciowy w sposób przewidziany przez prawo, jest uwa?any za »inny zbywalny instrument finansowy« w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT?

3)

Czy us?uga strony skar??cej polegaj?ca na tym, ?e strona skar??ca, za op?at? w wysoko?ci 1% kwoty weksla pobran? od wystawcy weksla, otrzymany weksel przenios?a na spółk? faktoringow?, a kwot? otrzyman? od spółki faktoringowej przenios?a na wystawc? weksla i por?czy?a spółce faktoringowej, ?e wystawca weksla wyp?aci zobowi?zanie wynikaj?ce z weksla, kiedy stanie si? ono wymagalne, stanowi:

a)

us?ug? zwolnion? z VAT w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] b) dyrektywy VAT [lub]

b)

us?ug? zwolnion? z VAT w rozumieniu art. 135 [ust. 1 lit.] d) dyrektywy VAT?”.

W przedmiocie w?a?ciwo?ci Trybuna?u

15

Spór w post?powaniu g?ównym dotyczy okresu od 1 stycznia 2013 r. do 30 marca 2017 r., podczas gdy Republika Chorwacji przyst?pi?a do Unii Europejskiej w dniu 1 lipca 2013 r.

16

Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybuna? jest w?a?ciwy do dokonywania wyk?adni prawa Unii jedynie w zakresie, w jakim dotyczy to jego stosowania w nowym pa?stwie

członkowskim od momentu przystąpienia tego państwa do Unii (wyrok z dnia 3 lipca 2019 r., UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

17

Ponieważ okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym są częściowo późniejsze od tej daty, Trybunał jest właściwy, by udzielił odpowiedzi na pytania prejudycjalne (zob. podobnie wyrok z dnia 3 lipca 2019 r., UniCredit Leasing, C-242/18, EU:C:2019:558, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

18

Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzeć przede wszystkim, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z VAT, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegających na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatą, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na nią weksla wystawionego przez drugiego podatnika, gdy pierwszy podatek poręcza za spółkę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksla w terminie jego wymagalności.

19

W pierwszej kolejności, co się tyczy stosowania dyrektywy VAT, z art. 2 ust. 1 tej dyrektywy wynika, że opodatkowaniu VAT podlegają między innymi odpłatna dostawa towarów oraz odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze. Stosownie do art. 9 ust. 1 akapit pierwszy tej dyrektywy podatnikiem jest każda osoba prowadząca samodzielnie w dowolnym miejscu jakkolwiek działalność gospodarczą. Pojęcie „działalności gospodarczej” obejmuje zgodnie z art. 9 ust. 1 akapit drugi rzeczony dyrektywy wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców.

20

W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że osoba, która już jest podatnikiem VAT w związku ze swoją działalnością gospodarczą wykonywaną w sposób ciągły, należy uznać za „podatnika” w zakresie każdej innej działalności gospodarczej wykonywanej przez nią w sposób okazjonalny, pod warunkiem że działalność ta stanowi „działalność” w rozumieniu art. 9 ust. 1 akapit drugi dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Paulo Nascimento Consulting, C-692/17, EU:C:2019:867, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).

21

W niniejszej sprawie rozpatrywana w postępowaniu głównym transakcja polegająca na udostępnieniu środków pieniężnych w zamian za opłatą stanowi „działalność gospodarczą” w rozumieniu art. 9 ust. 1 dyrektywy VAT. Okoliczności, że transakcja ta nie odpowiada głównej działalności Franck, która polega na przetwórstwie herbaty i kawy, nie wyklucza tego, że owa spółka, dokonując rzeczony transakcji, działała w ramach swojej działalności gospodarczej.

22

W drugiej kolejności należy zaznaczyć, że transakcja rozpatrywana w postępowaniu głównym,

któr? opisano w pkt 7–10 niniejszego wyroku, sk?ada si? z szeregu transakcji, w których uczestniczy?y trzy osoby prawne, a mianowicie Franck, Konzum i spółka faktoringowa, w wykonaniu trzech odr?bnych rodzajów umów.

23

W tym wzgl?dzie z orzecznictwa Trybuna?u wynika, ?e gdy transakcja sk?ada si? z szeregu elementów i czynno?ci, nale?y bra? pod uwag? wszystkie okoliczno?ci, w jakich jest ona dokonywana, w celu okre?lenia, czy do celów VAT transakcja ta prowadzi do dwóch lub wi?cej odr?bnych ?wiadcze?, czy te? do jednego ?wiadczenia (wyrok z dnia 4 wrze?nia 2019 r., KPC Herning, C?71/18, EU:C:2019:660, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).

24

W pewnych bowiem okoliczno?ciach formalnie odr?bne ?wiadczenia, które mog? by? wykonywane oddzielnie, a zatem mog? oddzielnie podlega? opodatkowaniu lub zwolnieniu, nale?y uwa?a? za jedn? transakcj?, je?eli nie s? one od siebie niezale?ne (wyrok z dnia 4 wrze?nia 2019 r., KPC Herning, C?71/18, EU:C:2019:660, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

25

?wiadczenie nale?y uzna? za jednolite, gdy co najmniej dwa elementy albo co najmniej dwie czynno?ci dokonane przez podatnika s? ze sob? tak ?ci?le zwi?zane, ?e obiektywnie tworz? jedno nierozzerwalne ?wiadczenie gospodarcze, którego rozdzielenie mia?oby charakter sztuczny. Jest tak równie? wówczas, gdy jedno ?wiadczenie lub kilka ?wiadcze? stanowi ?wiadczenie g?ówne, natomiast pozosta?e ?wiadczenie lub ?wiadczenia stanowi? ?wiadczenie lub ?wiadczenia dodatkowe, które s? traktowane z punktu widzenia podatkowego tak jak ?wiadczenie g?ówne. W szczególno?ci ?wiadczenie nale?y uzna? za dodatkowe w stosunku do ?wiadczenia g?ównego, je?eli nie stanowi ono dla klienta celu samo w sobie, lecz s?u?y skorzystaniu w jak najlepszy sposób ze ?wiadczenia g?ównego us?ugodawcy (wyrok z dnia 4 wrze?nia 2019 r., KPC Herning, C?71/18, EU:C:2019:660, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

26

W tym kontek?cie nale?y zaznaczy?, po pierwsze, ?e w celu ustalenia, czy transakcja obejmuj?ca kilka ?wiadcze? stanowi jedn? transakcj? dla celów VAT, Trybuna? bierze pod uwag? zarówno cel gospodarczy tej transakcji, jak i interes us?ugobiorców (zob. podobnie wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., Stock '94, C?208/15, EU:C:2016:936, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

27

Po drugie, nale?y przypomnie?, ?e w ramach współpracy ustanowionej na podstawie art. 267 TFUE na s?dach krajowych spoczywa obowi?zek okre?lenia, czy w konkretnej sprawie podatnik dokonuje jednego ?wiadczenia, jak te? przeprowadzenia ca?o?ciowej ostatecznej oceny stanu faktycznego w tym zakresie. Jednak?e Trybuna? powinien dostarczy? tym s?dom wszystkich wskazówek w zakresie wyk?adni prawa Unii, które mog? by? przydatne przy rozstrzygnięciu sprawy zawiszej przed tymi s?dami (wyrok z dnia 8 grudnia 2016 r., Stock '94, C?208/15, EU:C:2016:936, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

28

W niniejszej sprawie bezsporne jest, ?e gospodarczym celem transakcji rozpatrywanej w post?powaniu g?ównym by?o zaspokojenie zapotrzebowania Konzum na kapita?, zwa?ywszy, ?e spółka ta nie mog?a po?ycza? ?rodków pieni?nych od instytucji finansowych w Chorwacji z

powodu poziomu swojego zadania oraz poziomu zadania grupy, do której należy.

29

Wynika z tego, że – z zastrzeżeniem dokonania weryfikacji przez sąd odsyłający – należy uznać, iż wykonywane przez Franck świadczenie główne polegało na udostępnianiu Konzum środków pieniężnych, które Franck otrzymywała od spółki faktoringowej. Pozostałe świadczenia zapewniane przez Franck w wykonaniu trzech rodzajów umów, których była ona stroną, należy uznać za świadczenia dodatkowe w stosunku do tego świadczenia głównego, które nie mają celu niezależnego od celu owego świadczenia głównego.

30

W trzeciej kolejności, jeżeli chodzi o kwestię, czy takie świadczenie podlega jednemu lub kilku zwolnieniom przewidzianym w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia te stanowią autonomiczne pojęcia prawa Unii, których celem jest uniknięcie rozbieżności w stosowaniu systemu VAT w poszczególnych państwach członkowskich [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo].

31

Poza tym pojęcia użyte do określenia zwolnień, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy interpretować w sposób ściśle, ponieważ zwolnienia te stanowią odstępstwa od ogólnej zasady, zgodnie z którą VAT jest pobierany od każdej usługi świadczonej odpłatnie przez podatnika [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo].

32

Jednakże interpretacja tych pojęć powinna być zgodna z celami owych zwolnień oraz spełniania wymogi zasady neutralności podatkowej, na której zasadza się wspólny system VAT. Z tego względu powyższa zasada ścisłej interpretacji nie oznacza, że pojęcia użyte w celu opisu zwolnień przewidzianych w tym przepisie należy interpretować w sposób, który uniemożliwiałby osiągnięcie zakładanych przez nie skutków [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Veronsaajien oikeudenvälväntäyksikkö (Usługa przechowywania w centrum danych), C-215/19, EU:C:2020:518, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo].

33

To w świetle powyższych rozważań należy zbadać, czy świadczenie takie jak świadczenie wskazane w pkt 29 niniejszego wyroku stanowi jedną z transakcji zwolnionych z VAT, o których mowa w art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT.

34

Co się tyczy art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT, po pierwsze, należy przypomnieć, że transakcje zwolnione na podstawie tego przepisu są zdefiniowane w zależności od charakteru świadczonych usług, a nie w zależności od usługodawcy lub usługobiorcy, tak że stosowanie tych zwolnień nie zależy od statusu podmiotu świadczącego te usługi (wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

35

W szczególności zawarte w tym przepisie wyrażenie „udzielanie kredytów i pośrednictwo kredytowe” należy interpretować szeroko, wobec czego jego zakresu nie można ograniczać wyłącznie do pożyczek i kredytów udzielanych przez instytucje bankowe i finansowe. Tak wykadni potwierdza bowiem cel wspólnego systemu ustanowionego przez dyrektywę VAT, polegający między innymi na zapewnieniu równego traktowania podatników (zob. podobnie wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 44, 45 i przytoczone tam orzecznictwo).

36

Po drugie, z orzecznictwa Trybunału wynika, że udzielanie kredytów w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT polega między innymi na udostępnieniu kapitału za wynagrodzeniem (zob. podobnie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Paulo Nascimento Consulting, C-692/17, EU:C:2019:867, pkt 38).

37

Jeżeli takie wynagrodzenie jest zapewnione w szczególności poprzez zapłatę odsetek, nie można wykluczyć innych form wynagrodzenia. Otóż Trybunał miał już okazję uznać, że finansowanie z góry zakupu towarów w zamian za opłatę doliczoną do kwoty podgajającej zwrotowi przez beneficjenta tego finansowania stanowi transakcję finansową podobną do udzielenia kredytu, a zatem zwolnioną z VAT na podstawie tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 15 maja 2019 r., Vega International Car Transport and Logistic, C-235/18, EU:C:2019:412, pkt 47, 48).

38

Co się tyczy sporu w postępowaniu głównym, z powyższego wynika, że okoliczności, iż Franck nie jest instytucją bankową lub finansową, nie wyklucza tego, że świadczenie takie jak świadczenie wykonane przez Franck może stanowić udzielanie kredytów w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT. Do sądu odsyłającego należy zweryfikowanie, do celów zwolnienia przewidzianego w tym przepisie w odniesieniu do takiego świadczenia, czy opłata, jaką Franck otrzymywała od Konzum, stanowi wynagrodzenie za udostępnienie tej ostatniej spółce odnośnych środków pieniężnych.

39

Ponadto bez znaczenia jest to, że udostępnione środki pieniężne byłyby zwracane nie Franck, lecz spółkom faktoringowym. Jak Komisja zauważa bowiem w swoich uwagach na piśmie, art. 135 ust. 1 lit. b) dyrektywy VAT nie uzależnia tego zwolnienia od obowiązku zwrotu kredytu osobie, która go udzieliła.

40

Jeżeli chodzi o art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, należy przypomnieć, że zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie zwalniają z VAT transakcje dotyczące między innymi „rachunków depozytowych, rachunków bieżących, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych”.

41

Jak orzekł Trybunał, owe transakcje, w tym transakcje dotyczące „innych zbywalnych instrumentów finansowych”, należą do kategorii transakcji finansowych i dotyczą w szczególności instrumentów płatniczych, których sposób funkcjonowania wiąże się z transferem pieniędzy (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 czerwca 2014 r., Granton Advertising, C-461/12, EU:C:2014:1745, pkt 36–38; z dnia 22 października 2015 r., Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, pkt 40).

42

Co się tyczy sprawy w postępowaniu głównym, należy uznać, że weksle wystawione przez Konzum są „zbywalnymi instrumentami finansowymi” w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, ponieważ – jak wynika z postanowienia odsyłającego – zawierają one obowiązek zapłaty wskazanej kwoty przez Konzum, jako emitenta, na rzecz posiadacza w terminie ich wymagalności.

43

Wniosku tego nie podważa okoliczność, że wbrew wspomnianemu obowiązkowi Konzum była wskazana w umowach dotyczących rzeczonych weksli jako pożyczkodawca, zaś Franck jako pożyczkobiorca.

44

Należy bowiem przypomnieć, że pomimo formalnej kwalifikacji stron umowy uwzględnienie rzeczywistości gospodarczej i handlowej stanowi podstawowe kryterium stosowania wspólnego systemu VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 22 listopada 2018 r., MEO – Serviços de Comunicações e Multimédia, C-295/17, EU:C:2018:942, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

45

Aby świadczenie takie jak świadczenie wykonywane przez Franck można było uznać za transakcję dotyczącą innych zbywalnych instrumentów finansowych, zwolnioną z VAT na podstawie art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, świadczenie to powinno tworzyć odrębną całość, ocenianą w sposób ogólny, której skutkiem jest pełnienie szczególnych i istotnych funkcji takiej transakcji. W tym względzie należy odróżnić usługę zwolnioną z VAT w rozumieniu dyrektywy VAT od wykonania zwykłego świadczenia rzeczowego lub technicznego (zob. podobnie wyroki: z dnia 22 października 2015 r., Hedqvist, C-264/14, EU:C:2015:718, pkt 39; z dnia 26 maja 2016 r., Bookit, C-607/14, EU:C:2016:355, pkt 40).

46

W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że świadczenie polegające na udostępnieniu środków pieniężnych było nierozzerwalnie związane z wystawianiem weksli, ponieważ Franck, przekazując je spółkom faktoringowym, otrzymywała od tych ostatnich kwoty, które udostępniała Konzum. W zakresie, w jakim Franck była stroną umów dotyczących weksli, wydaje się, że pełniła ona szczególne i istotne funkcje w transakcji odnoszącej się do tych weksli, co powinien jednak zweryfikować sąd odsyłający.

47

W konsekwencji, z zastrzeżeniem dokonania tej weryfikacji, należy uznać, że świadczenie takie jak świadczenie wskazane w pkt 29 niniejszego wyroku stanowi transakcję dotyczącą innych zbywalnych instrumentów finansowych, zwolnioną z VAT zgodnie z art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT.

48

Rząd chorwacki podnosi jednak w uwagach na piśmie, że usługa świadczona przez Franck stanowi windykację należności, która zgodnie z art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT nie podlega zwolnieniu przewidzianemu w tym przepisie. W tym względzie Franck działa jako pośrednik pomiędzy spółkami faktoringowymi a Konzum, ponieważ przejął długi tej ostatniej spółki i przeniósł go na wspomniane spółki faktoringowe z zamiarem jego spłaty, przejmując jednocześnie na siebie, jako poręczyciel długi, ryzyko niewykonania zobowiązania przez dłużnika.

49

Nie można przyjąć takiej argumentacji. Faktycznie, jeżeli transakcja, w ramach której przedsiębiorca odkupuje wierzytelności poprzez przejęcie ryzyka niewykonania zobowiązań przez dłużników, w zamian za opłatę, stanowi

50

Wprowadźcie bowiem transakcja, w ramach której podmiot gospodarczy nabywa wierzytelności, przejmując na siebie ryzyko niewykonania zobowiązań przez dłużników, w zamian za opłatę stanowi windykację należności, która nie jest objęta zwolnieniem na podstawie tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 26 czerwca 2003 r., MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring, C-305/01, EU:C:2003:377, pkt 80), wydaje się jednak, z zastrzeżeniem zweryfikowania tego przez sąd odsyłający, że w niniejszej sprawie Franck ani nie dokonał takiej transakcji, ani nie działał w tym zakresie jako pośrednik na rzecz spółek faktoringowych. Wręcz przeciwnie, z postanowienia odsyłającego wynika, że otrzymane przez niego opłaty Konzum uiszcza w zamian za udostępnienie środków pieniężnych. Ponadto Franck zapłacił spółkom faktoringowym odsetki i koszty, które Konzum następnie jej zwrócił.

51

Poza tym dla celów zwolnienia z VAT nie ma znaczenia podnoszona przez rząd chorwacki okoliczność, że transakcja rozpatrywana w postępowaniu głównym miała na celu obejście chorwackich przepisów bankowych zakazujących bankom udzielania pożyczek spółkom takim jak Konzum ze względu na ich stopień zadłużenia.

52

Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem zasada neutralności podatkowej sprzeciwia się wprowadzeniu powszechnego zróżnicowania w zakresie poboru VAT między transakcjami nielegalnymi i transakcjami legalnymi (wyrok z dnia 10 listopada 2011 r., The Rank Group, C-259/10 i C-260/10, EU:C:2011:719, pkt 45 i przytoczone tam orzecznictwo). Nielegalny ewentualnie charakter transakcji rozpatrywanej w postępowaniu głównym nie może zatem być brany pod uwagę do celów zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT.

53

Mając na względzie całość powyższych rozważań, na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, iż zwolnienie z VAT, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegających na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatę, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na niego weksła

wystawionego przez tego drugiego podatnika, gdy pierwszy podatnik poręcza za spółkę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksla w terminie jego wymagalności.

W przedmiocie kosztów

54

Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 135 ust. 1 lit. b) i d) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że zwolnienie z podatku od wartości dodanej, które przepisy te przewidują, odpowiednio, w odniesieniu do udzielania kredytów i w odniesieniu do transakcji dotyczących innych zbywalnych instrumentów finansowych, stosuje się do transakcji polegających na udostępnieniu przez podatnika innemu podatnikowi, za opłatą, środków pieniężnych uzyskanych od spółki faktoringowej w wyniku przeniesienia na nią weksla wystawionego przez tego drugiego podatnika, gdy pierwszy podatnik poręcza za spółkę na rzecz tej spółki faktoringowej wspomnianego weksla w terminie jego wymagalności.

Podpisy

(*1) Język postępowania: chorwacki.